

WEBVTT FILE

1

00:10.055 --> 00:12.701

Nazywam się Marek Głowacki.

2

00:13.330 --> 00:20.540

Urodziłem się w czerwcu
1961 roku w Brzezinach,

3

00:20.589 --> 00:24.555

małej miejscowości,
kilkunastotysięcznej,

4

00:24.604 --> 00:28.425

znajdującej się niedaleko Łodzi.

5

00:30.059 --> 00:35.352

Moi rodzice, można powiedzieć,
że to tacy normalni rodzice,

6

00:38.541 --> 00:44.117

przedstawiciele swoich rodów
ze zwykłych polskich rodzin.

7

00:44.552 --> 00:52.119

Mama była córką
leśnika i rolnika, bo leśnik

8

00:54.049 --> 00:58.084

wówczas miał zawsze
jakieś gospodarstwo rolne.

9

00:58.133 --> 01:04.051

Tata był synem,

10

01:06.481 --> 01:10.994

powiedzmy sobie, piekarza i...

11

01:13.176 --> 01:17.489

jego mama w pewnym
okresie miała sklep,

12

01:17.538 --> 01:23.531

który został przez komunistów
zniszczony podatkami,

13

01:23.580 --> 01:25.940
później zajmowała się ogrodnictwem.

14

01:25.989 --> 01:28.929
Czyli to taka normalna,
przeciętna rodzina.

15

01:28.978 --> 01:33.034
Ojciec troszeczkę
kontynuował tradycje rodzinne,

16

01:33.083 --> 01:36.944
zajmował się też ogrodnictwem,
później miał jakiś też sklep.

17

01:37.672 --> 01:41.383
W kategoriach i ocenach lat 70.,

18

01:41.432 --> 01:46.773
bo o tych latach w tej chwili
mówię, to był prywaciarz.

19

01:46.822 --> 01:48.827
A mama była księgową.

20

01:53.204 --> 01:57.824
Jeżeli chodzi o tradycje
rodzinne w okresie,

21

01:57.873 --> 02:00.012
powiedzmy sobie, do matury,

22

02:00.060 --> 02:03.833
który obejmuje ten mój
pierwszy okres życia,

23

02:03.882 --> 02:10.428
nie mogę powiedzieć, żeby to
był jakiś temat ważny czy centralny.

24

02:10.477 --> 02:15.171
Żyliśmy normalnym życiem,
jakie toczyły wówczas

25

02:15.220 --> 02:18.445

zwykle polskie rodziny, borykając się

26

02:18.494 --> 02:22.118
trochę z jakimiś kłopotami
życia codziennego

27

02:22.167 --> 02:28.561
i starając się żyć
normalnie i uczciwie.

28

02:30.814 --> 02:34.069
Rodzice, nie mogę powiedzieć,

29

02:34.118 --> 02:39.787
żeby przykładali jakies
zasadnicze znaczenie

30

02:39.836 --> 02:42.817
do wychowania patriotycznego,

31

02:42.866 --> 02:50.499
choć temat polskie w taki czy
inny sposób krążyły, to jest jasne.

32

02:53.633 --> 02:56.397
Z tego pierwszego okresu
chciałbym powiedzieć

33

02:56.446 --> 02:59.535
jeszcze o atmosferze szkoły.

34

03:00.547 --> 03:03.604
To jest coś,
moja dzisiejsza ocena,

35

03:03.653 --> 03:06.253
wówczas tego tak
bardzo nie dostrzegałem,

36

03:06.302 --> 03:12.640
natomiast szkoła
była elementem ciągłej,

37

03:12.689 --> 03:18.685
nieprzerwanej indoktrynacji,
która się odbywała oczywiście

38

03:19.500 --> 03:24.490
przez akademie pierwszomajowe,
przez pochody pierwszomajowe,

39

03:24.539 --> 03:28.771
przez jakieś akademie
z okazji rewolucji październikowej,

40

03:28.820 --> 03:32.285
ale również po prostu
na lekcjach historii,

41

03:32.334 --> 03:37.080
na lekcjach polskiego czy
lekcjach wychowawczych.

42

03:37.129 --> 03:40.853
Cały czas była
sączona ta indoktrynacja

43

03:40.902 --> 03:44.243
i mogę nawet powiedzieć,
że już tak bliżej matury,

44

03:44.292 --> 03:49.892
kiedy byłem takim człowiekiem
już bardziej świadomym,

45

03:50.166 --> 03:54.882
uważałem, że socjalizm,
ten realny socjalizm,

46

03:54.931 --> 03:56.900
ten ustrój, w którym ja
żyję, to państwo,

47

03:56.949 --> 03:58.522
w którym ja żyję
jest w miarę normalne

48

03:58.571 --> 04:03.685
i w miarę jakby ten system

49

04:04.444 --> 04:07.252
jest dobrze zorganizowany,

50

04:07.301 --> 04:10.086

a sam socjalizm jako
idea jest czymś ładnym,

51

04:10.135 --> 04:14.329

pięknym i wartym zainteresowania.

52

04:15.807 --> 04:19.320

Po jakimś czasie oceniłem,
że to jest właśnie efekt

53

04:19.369 --> 04:22.725

tej umiejętnej indoktrynacji,

54

04:22.774 --> 04:28.446

ponieważ dość szybko te przekonania

55

04:28.495 --> 04:33.389

zostały zweryfikowane
w moim dorosłym życiu.

56

04:34.608 --> 04:38.738

Jeżeli chodzi o ten
pierwszy okres życia,

57

04:39.834 --> 04:44.566

życie w małym miasteczku, matura,

58

04:46.434 --> 04:51.367

należałem do ludzi zdolnych,
maturę zdałem jako jeden

59

04:51.416 --> 04:56.429

z lepszych w klasie
i ponieważ mój brat

60

04:56.478 --> 04:59.250

rok wcześniej udał się
na studia do Warszawy

61

04:59.299 --> 05:00.998

i ja poszedłem w tym kierunku,

62

05:01.047 --> 05:06.403

choć w mojej miejscowości
w zasadzie wszyscy,

63

05:06.452 --> 05:09.638
którzy wybierali się na studia,

64

05:10.920 --> 05:15.214
składali dokumenty
do jakichś uczelni łódzkich.

65

05:15.263 --> 05:20.665
Tak że to był też
jakiś..., jakaś rzadkość,

66

05:20.714 --> 05:24.796
ale właśnie tak sobie
wszyscy pomyśleliśmy,

67

05:24.845 --> 05:28.196
ponieważ Grzegorz, mój
brat był już w Warszawie,

68

05:28.245 --> 05:31.354
to zawsze mógłby mi
w czymś tam pomóc,

69

05:31.403 --> 05:36.259
że bylibyśmy razem i udałem się
również w tym samym kierunku.

70

05:36.308 --> 05:41.584
Zdałem egzamin
na Politechnikę Warszawską,

71

05:41.633 --> 05:47.130
a zaznaczę od razu,
że matura to rok 1980.

72

05:50.222 --> 05:55.641
Po zdaniu egzaminów

73

05:55.690 --> 05:59.417
od razu zostałem skierowany
na tak zwane praktyki robotnicze.

74

06:00.442 --> 06:03.156

Dzisiaj myślę, że mało kto wie,

75

06:03.205 --> 06:06.891
co to w ogóle jest, ale w każdym
razie było to coś takiego,

76

06:06.940 --> 06:11.178
że przed studiami każdy
świeżo upieczony student

77

06:12.109 --> 06:16.201
miał być w środowisku robotników,

78

06:16.250 --> 06:18.795
miał wykonywać
jakieś prace robotnicze

79

06:18.844 --> 06:22.397
i to miał być taki
element wychowawczy.

80

06:22.805 --> 06:25.914
Podczas tych praktyk robotniczych,

81

06:25.963 --> 06:32.338
które miały miejsce w lipcu 1980 roku

82

06:32.931 --> 06:35.290
widać było, że coś
się dzieje, widać było,

83

06:35.339 --> 06:38.423
że ci robotnicy coś tam ukrywają,

84

06:38.495 --> 06:40.925
coś tam po cichu
gdzieś czytają i tak dalej.

85

06:40.974 --> 06:45.011
To były już te strajki,
te informacje o strajkach,

86

06:45.060 --> 06:50.637
które krążyły po Polsce.

87

06:51.462 --> 06:57.006
A już w czasie studiów,

88
06:57.055 --> 07:01.508
bo od października
poszedłem na studia,

89
07:01.557 --> 07:03.222
no trzeba powiedzieć,
że to był moment,

90
07:03.271 --> 07:07.657
w którym już buchnęła
Solidarność i buchnęło to wszystko,

91
07:07.729 --> 07:12.414
co dzisiaj określamy
jako karnawał Solidarności.

92
07:13.256 --> 07:18.067
Tak więc rok 1980,

93
07:18.802 --> 07:22.937
młody człowiek, 18-19-letni,

94
07:22.986 --> 07:26.164
który sam próbuje
weryfikować swoje poglądy,

95
07:26.213 --> 07:30.015
który próbuje je doprecyzowywać,

96
07:30.064 --> 07:36.294
czasami zmieniać, trafia właśnie
w to środowisko akademickie,

97
07:37.755 --> 07:42.677
które jest bardzo ciekawe
pod każdym względem,

98
07:42.726 --> 07:49.944
bo zarówno dzięki temu,
że mieszkałem w akademiku,

99
07:52.061 --> 07:54.772
miałem zupełną

swobodę doboru kolegów,

100

07:54.821 --> 07:56.717

a kadra naukowa,
muszę powiedzieć,

101

07:56.766 --> 07:59.802

no mieliśmy wspaniałą kadrę naukową

102

07:59.851 --> 08:05.700

i ten nastrój,
ta atmosfera po prostu

103

08:05.749 --> 08:09.652

zwykłego życia uczelnianego
już była dla mnie bardzo ciekawa.

104

08:10.897 --> 08:14.532

Uczyłem się..., no starałem się

105

08:14.581 --> 08:17.517

w miarę pilnie uczyć, szczególnie
w tym pierwszym okresie,

106

08:17.566 --> 08:22.077

później bywało to
różnie, ale wolny czas,

107

08:22.126 --> 08:26.178

cały wolny czas poświęcałem na to,
żeby zobaczyć, co się dzieje.

108

08:26.227 --> 08:28.014

To było tak ciekawe.

109

08:28.063 --> 08:32.340

Co się tam, spotkania,
wykłady, koncerty

110

08:32.389 --> 08:35.575

i to wszystko jakby trochę inne.

111

08:35.624 --> 08:40.286

I to wszystko jakby trochę inne
w kontraście do tego,

112

08:40.335 --> 08:46.918
co przeżyłem do czasu zdania matury.

113

08:47.483 --> 08:50.511
Ważnym faktem
z tego okresu w Solidarności

114

08:50.560 --> 08:56.119
było również to,
że mój brat we wrześniu

115

08:56.549 --> 08:59.351
odbył, dzięki tam swoim
po prostu prywatnym kontaktom,

116

08:59.400 --> 09:03.666
odbył podróż do Finlandii

117

09:03.715 --> 09:05.979
na zaproszenie jednego
z swoich kolegów,

118

09:06.028 --> 09:08.528
studentów fińskich i pamiętam,

119

09:08.577 --> 09:13.085
jak dziś, kiedy wrócił
właśnie we wrześniu,

120

09:13.351 --> 09:16.897
to mówi dosłownie,
no nie wiem, może pięć minut

121

09:16.946 --> 09:21.092
po tym, jak się rozebrał i usiadł,
mówi: "Słuchajcie,

122

09:21.141 --> 09:25.025
to, co tutaj opowiadają o Zachodzie,

123

09:25.074 --> 09:26.938
choć to była
Finlandia, czyli północ,

124

09:26.987 --> 09:31.981

ale mówiło się,
że był na Zachodzie, tak?

125

09:32.030 --> 09:34.654
To jest jedno wielkie kłamstwo.

126

09:34.703 --> 09:39.468
Ludzie tam są życzliwi,
widać dobrobyt,

127

09:41.278 --> 09:47.731
nie ma żadnej agresji w stosunku
do naszego kraju, imperialistycznej.

128

09:48.458 --> 09:50.553
I to wszystko jest kłamstwo.

129

09:50.602 --> 09:54.778
I to było bardzo dla mnie mocne,
bardzo dla mnie mocne,

130

09:54.827 --> 09:57.834
bo tak jak mówię, ja miałem
przekonanie wcześniej,

131

09:57.883 --> 10:02.053
że ten socjalizm, tam
oczywiście ma jakieś tam wady,

132

10:02.102 --> 10:06.960
natomiast jest generalnie
ustrojem właściwym,

133

10:07.009 --> 10:11.070
że to jest dla ludzi,
że to jest sprawiedliwszy ustrój

134

10:11.119 --> 10:13.019
i tak dalej, a tutaj
nagle się okazuje,

135

10:13.068 --> 10:16.959
że tu byliśmy karmieni
kłamstwem, tak?

136

10:17.008 --> 10:23.178

Co dowiaduję się od osoby
wiarygodnej dla mnie, i bliskiej.

137

10:23.905 --> 10:27.411

To był bardzo mocny moment,

138

10:27.460 --> 10:30.001

jeżeli chodzi o weryfikację
wcześniejszych

139

10:30.050 --> 10:32.392

tych poglądów czy ocen.

140

10:33.612 --> 10:42.094

Również jeżeli chciałbym zwrócić
uwagę na jakieś ważniejsze sprawy,

141

10:42.143 --> 10:47.039

takie momenty istotniejsze
z tamtego czasu,

142

10:47.547 --> 10:54.114

to chciałbym właśnie powiedzieć
o tych najróżniejszych wykładach.

143

10:54.589 --> 10:56.893

Było ich bardzo dużo.

144

10:56.942 --> 10:58.927

Jeden szczególnie
pozostał mi w pamięci,

145

10:58.976 --> 11:04.819

wykład, który odbył się
na SGGW, czyli uczelni rolniczej.

146

11:04.868 --> 11:11.025

Nie wiem dlaczego, znalazłem
na plakacie jakąś informację,

147

11:11.074 --> 11:14.937

no i tam pojechałem -
wykład na temat Katynia.

148

11:14.986 --> 11:23.181

I atmosfera absolutnie

niezwykła, mnóstwo ludzi.

149

11:23.509 --> 11:27.135

Ja byłem sporo
wcześniej, ale wbiłem się

150

11:27.184 --> 11:30.572

jako jeden z ostatnich
na salę, na wielką aulę.

151

11:30.621 --> 11:37.252

Niedługo po mnie jeszcze
przyszły całe duże grupy osób,

152

11:37.301 --> 11:44.437

głównie studentów, którzy już
musieli czekać na holu

153

11:44.486 --> 11:49.356

przed salą wykładową i cały czas
tylko tam przez te drzwi zerkali,

154

11:49.405 --> 11:51.670

co tam się dzieje, co tam mówią.

155

11:51.719 --> 11:56.632

Olbrzymi tłum, myślę że dwukrotnie

156

11:56.681 --> 12:04.580

lub nawet trzykrotnie przekraczający
możliwości i pojemność sali.

157

12:06.128 --> 12:10.465

I to naprawdę było wstrząsające,
było absolutnie przekonujące.

158

12:10.514 --> 12:15.998

Seria slajdów, zdjęć, opowieści
ze szczegółami na ten temat.

159

12:16.047 --> 12:22.097

No wcześniej byłem przekonany,
że to chyba raczej Niemcy.

160

12:22.824 --> 12:26.235

No, powiedzmy przekonany

to za dużo powiedziane.

161

12:26.284 --> 12:28.931

Takie informacje docierały
w taki czy inny sposób,

162

12:28.980 --> 12:31.244

że to raczej Niemcy,
ale wydawało mi się,

163

12:31.293 --> 12:34.639

że to może ruscy,
ale nie było to jasne dla mnie.

164

12:34.688 --> 12:39.915

A tu nagle się okazuje absolutnie
jasne, absolutnie jednoznaczne.

165

12:39.964 --> 12:44.056

Także tego typu spotkania,
tego typu sprawy,

166

12:44.105 --> 12:50.888

wywierały olbrzymi wpływ
na moją psychikę, na świadomość.

167

12:53.490 --> 12:58.049

Opowiedziałbym też jeszcze
o jednym zdarzeniu,

168

12:58.992 --> 13:02.957

generalnie dość
niezwykłym, chociaż też

169

13:03.006 --> 13:09.128

w mrokach niepamięci gdzieś
już w tej chwili to zatoneło.

170

13:09.177 --> 13:11.433

Był to festiwal
wydawnictw niezależnych

171

13:11.482 --> 13:15.293

na Politechnice Warszawskiej.

172

13:15.342 --> 13:18.697

Kiermasz, przepraszam,
kiermasz wydawnictw niezależnych.

173

13:18.746 --> 13:21.529
Dowiedziałem się,
że coś takiego jest.

174

13:21.578 --> 13:24.084
To miało być w sobotę.

175

13:24.133 --> 13:27.305
Powiem, pojedę sobie,
podjechałem tam tramwajem,

176

13:27.354 --> 13:33.393
jadę tym tramwajem
wzdłuż tego ogrodzenia

177

13:34.691 --> 13:38.927
Centralnego Terenu
Politechniki Warszawskiej,

178

13:38.976 --> 13:42.783
i tak nagle patrzę,
ja jadę wzdłuż kolejki.

179

13:42.832 --> 13:45.430
Tramwaj jedzie, jadę wzdłuż kolejki.
Co to za kolejka?

180

13:46.353 --> 13:52.611
I w pewnym momencie uświadomiłem
sobie, że to będzie moja kolejka.

181

13:52.948 --> 13:57.565
Dojechałem wzdłuż tej kolejki,
wsiadłem na placu Politechniki,

182

13:57.831 --> 14:01.490
on się wtedy chyba inaczej nazywał,

183

14:01.539 --> 14:06.243
i ustawiłem się na końcu
kilkusetkilometrowej kolejki ludzi,

184

14:06.292 --> 14:11.167

którzy chcieli wejść
na to wydarzenie,

185

14:11.216 --> 14:14.534
na kiermasz wydawnictw niezależnych.

186

14:15.487 --> 14:19.665
Powiem szczerze, jak doszedłem,

187

14:19.714 --> 14:24.620
bo w pewnym momencie
tam otworzyli tę furtkę,

188

14:24.669 --> 14:29.249
czy tam bramę na ten teren.
Było tam ileś tych stoisk.

189

14:29.321 --> 14:31.931
Jak ja wszedłem,
to już nie było książek.

190

14:31.980 --> 14:34.494
Wszystko było wykupione.

191

14:34.543 --> 14:37.252
Kupiłem tylko jedną
taką broszurkę jakaś,

192

14:37.301 --> 14:40.299
gdzieś na jakimś stoisku
i tak już właściwie w rozpaczy,

193

14:40.348 --> 14:44.630
bo nic mi się nie uda kupić.

194

14:44.679 --> 14:51.308
I zresztą bardzo
ciekawą, na temat zabicia

195

14:52.730 --> 14:59.833
towarzysza Nowotki przez
towarzyszy Mołojców

196

15:00.708 --> 15:02.802
w czasie wojny.

197

15:03.554 --> 15:09.935

I o tym historia.

Nowotko to był wtedy idol.

198

15:09.984 --> 15:14.219

Jego nazwiskami były nazywane
szkoły, jego ulice oczywiście.

199

15:14.712 --> 15:17.452

Na monecie dziesięciozłotowej,

200

15:17.501 --> 15:20.732

jednej z bardziej popularnych,
był jego wizerunek.

201

15:20.781 --> 15:23.416

Tu nagle się okazuje, że te historie,

202

15:23.465 --> 15:26.328

które tam zostały opisane,
z tego wynikało,

203

15:26.377 --> 15:28.671

że to jest jakaś mafia.

204

15:28.720 --> 15:32.110

Że to jest jakieś coś
nieprawdopodobnego.

205

15:33.111 --> 15:35.179

Historia była przedstawiona
w ten sposób,

206

15:35.228 --> 15:40.470

że Nowotko został z niewiadomych
powodów zabity przez braci Mołojców.

207

15:40.519 --> 15:42.978

Później ci bracia
Mołojcy zostali zabici

208

15:43.027 --> 15:49.149

z wyroku jakiegoś tam
przez Janka Krasickiego,

209

15:49.198 --> 15:53.572
a Janek Krasicki nagle zniknął
i też został przez kogoś zabity.

210
15:54.151 --> 15:56.701
No to historia jak
z mafii sycylijskiej.

211
15:56.750 --> 15:59.295
Tak to wyglądało.

212
15:59.344 --> 16:04.296
Po latach okazało się,
że prawda jest inna,

213
16:05.683 --> 16:10.552
że to kontrwywiad Armii
Krajowej, wiedząc, że Nowotko

214
16:10.601 --> 16:14.127
dostarczył listy
akowców na gestapo,

215
16:14.176 --> 16:18.690
wykonał na nim wyrok,
skierował podejrzenie na Mołojców

216
16:18.738 --> 16:23.044
i wtedy się zaczęła dintojra
wewnątrz tego ruchu komunistycznego,

217
16:23.093 --> 16:25.143
na samej wierchuszce tego ruchu.

218
16:25.192 --> 16:27.998
To był taki finał tej historii,

219
16:28.047 --> 16:34.614
a ten finał z jakiejś audycji
poznałem 15 lat temu, telewizyjnej,

220
16:34.982 --> 16:38.166
bo facet z tego kontrwywiadu
Armii Krajowej długo milczał,

221
16:38.215 --> 16:42.040

ale w pewnym momencie
powiedział, jak to było.

222

16:42.089 --> 16:48.665
To taką książkę wtedy
zdobyłem na tym festiwalu,

223

16:50.807 --> 16:55.583
na tym kiermaszu,
przepraszam, książki niezależnej.

224

16:55.632 --> 17:00.065
To było wydarzenie bardzo głośne,

225

17:00.114 --> 17:04.391
ponieważ na tym kiermaszu
były porozlepiane między innymi

226

17:04.440 --> 17:11.570
plakaty z Breżniewem,
który był jakby takim niedźwiedziem

227

17:11.619 --> 17:13.958
pochylającym się nad Polską.

228

17:14.007 --> 17:16.792
I była jakaś interwencja
ambasady radzieckiej,

229

17:16.841 --> 17:22.030
jakieś szумы na całą Polskę
z tego powodu, no ale to taki był czas.

230

17:22.079 --> 17:26.520
To taki jeden z tych przykładów,

231

17:26.569 --> 17:31.154
jak to było wszystko ciekawe
w czasie tego karnawału Solidarności.

232

17:31.203 --> 17:33.589
Co to był za czas?
Co to był za czas?

233

17:33.638 --> 17:37.509
To drugi opisuję,

a opisuję jeszcze trzeci.

234

17:37.558 --> 17:42.718

Było to spotkanie z Czesławem
Miłoszem w Stodole,

235

17:44.101 --> 17:48.068

w klubie studenckim Stodoła.

236

17:48.117 --> 17:52.593

No i również, on już tam
wcześniej dostał Nobla,

237

17:52.642 --> 17:55.490

również niezwykle, niezwykle ciekawe,

238

17:55.539 --> 17:58.639

choć powiem szczerze, po latach
to mi zostaje tylko atmosfera

239

17:58.688 --> 18:05.693

z tego spotkania, te dyskusje
i mnóstwo ludzi.

240

18:06.584 --> 18:10.496

Dostałem przez zupełnie jakiś tam,

241

18:11.481 --> 18:15.821

przez zupełnie przypadek wejściówkę,
bo wszyscy się chcieli na to dostać.

242

18:15.870 --> 18:19.804

Mi ktoś tam załatwił: "- Chcesz?

- No pewnie, że chcę".

243

18:19.853 --> 18:21.500

I weszliśmy razem.

244

18:21.549 --> 18:25.968

I powiem wam jeszcze jedną,
państwu, jeszcze jedną rzecz,

245

18:26.017 --> 18:31.645

mianowicie po latach
spotkałem wypowiedź Miłosza

246
18:32.044 --> 18:35.847
na temat tego spotkania konkretnego

247
18:35.896 --> 18:39.050
i on mówi, że on był
na tym spotkaniu przerażony,

248
18:39.099 --> 18:43.017
bo atmosfera była
jak przed powstaniem.

249
18:43.066 --> 18:49.208
On się bał coś powiedzieć,
żeby nie doszło do jakichś rozruchów.

250
18:50.481 --> 18:52.854
Ja tego tak wtedy
nie odczuwałem w ogóle,

251
18:52.903 --> 18:57.532
natomiast atmosfera była
niezwykła, bardzo, bardzo ciekawa.

252
19:00.619 --> 19:03.577
W tym momencie powiem
tak, wydaje mi się,

253
19:03.626 --> 19:08.310
że tamten czas,
ten czas karnawału Solidarności

254
19:09.100 --> 19:12.210
jest absolutnie
niedostatecznie opisany.

255
19:12.259 --> 19:17.188
Wydaje mi się, że...,
a już na pewno nie jest,

256
19:17.237 --> 19:22.284
nie jest, jakby
ta wiedza o tamtym czasie

257
19:22.333 --> 19:28.453
nie dociera do szerokich
jakichś kręgów społecznych,

258

19:28.502 --> 19:31.009

a już w szczególności do młodzieży.

259

19:31.058 --> 19:34.128

Jest to niesłusznie zapomniany czas,

260

19:34.177 --> 19:37.364

zaniedbany od strony
historycznej w mojej ocenie.

261

19:37.413 --> 19:42.447

W czasie tym jakby
moja taka osobowość,

262

19:42.496 --> 19:45.697

konstrukcja ostatecznie
się ukształtowała

263

19:45.746 --> 19:49.960

i przede wszystkim, przede
wszystkim taki światopogląd,

264

19:50.009 --> 19:55.162

światopogląd patriotyczny
i świadomość tego,

265

19:55.211 --> 20:00.542

że komuna to kłamstwo,
że komuna to zło,

266

20:00.591 --> 20:05.860

że to jest, te moje wspomnienia,

267

20:05.909 --> 20:11.832

wrażenia czy oceny
sprzed roku czy półtora roku

268

20:11.881 --> 20:16.491

czy sprzed dwóch lat, były
tylko i wyłącznie

269

20:16.540 --> 20:20.054

elementem sprytnej propagandy.

270

20:20.103 --> 20:24.864

I było to bardzo ważne,
było to bardzo ważne.

271

20:24.913 --> 20:28.517

Z czasów tego karnawału Solidarności

272

20:28.566 --> 20:31.534

jeszcze chciałbym powiedzieć
o wydarzeniu

273

20:31.583 --> 20:33.936

dla mnie też dość niezwykłym.

274

20:33.985 --> 20:39.165

Mianowicie brat zaproponował mi,
żebym wziął udział w wakacje,

275

20:39.214 --> 20:45.982

w czasie wakacji 1981
w obozie oazowym w Krościenku.

276

20:46.031 --> 20:50.447

I tam się zgodziłem, pojechaliśmy
tam razem jeszcze z jednym kolegą.

277

20:51.081 --> 20:55.259

Notabene dwukrotnie,
dwukrotnie też w trakcie tego

278

20:55.308 --> 20:58.583

ściskałem dłoń księdza
Franciszka Blachnickiego,

279

20:58.632 --> 21:00.781

który tam był i się kręcił.

280

21:00.830 --> 21:04.762

Tak zupełnie epizodycznie,
ale był taki nawet moment,

281

21:04.811 --> 21:09.899

że tam dosłownie może
z 10 minut porozmawialiśmy.

282

21:09.948 --> 21:13.179

Natomiast ta atmosfera na tym obozie

283

21:14.161 --> 21:23.525

bardzo do mnie trafiła i bardzo mocno
ugruntował się mój światopogląd.

284

21:24.189 --> 21:29.368

Bo muszę powiedzieć,
że wychowany byłem przez matkę

285

21:29.417 --> 21:36.723

absolutnie w takim
priorytecie 10 przykazań

286

21:36.772 --> 21:41.650

i taka konstrukcja,
prosta konstrukcja,

287

21:41.699 --> 21:45.583

że tu jest dobro, tu jest
zło, tu jest kłamstwo,

288

21:45.632 --> 21:50.392

tu jest prawda, tu jest
piękno, tu jest brzydota,

289

21:50.441 --> 21:52.893

to było dla mnie czymś oczywistym.

290

21:52.942 --> 21:57.104

Ale religia jeszcze ma
swoje różne zakręty.

291

21:57.153 --> 22:00.416

Młody człowiek też jest
często taki sceptyczny,

292

22:00.465 --> 22:07.644

czasami odchodzi od tych poglądów,
które mu wpojono w rodzinie.

293

22:07.693 --> 22:10.794

Natomiast w moim przypadku
właśnie ten obóz oazowy

294

22:10.843 --> 22:15.367

bardzo ugruntował
ten światopogląd religijny.

295

22:15.416 --> 22:20.822
To było cały czas później też
ważne w moim życiu i jest do dzisiaj.

296

22:20.871 --> 22:27.388
I to też z pewnością
był ważny element

297

22:27.437 --> 22:30.756
moich późniejszych
czy decyzji, czy wyborów.

298

22:34.739 --> 22:38.741
To może by było na tyle,
jeżeli chodzi o czas Solidarności.

299

22:38.790 --> 22:43.772
A odczuwało się już
bliżej tej jesieni, zimy,

300

22:43.821 --> 22:46.158
odczuwało się,
że może dojść do jakiejś zmiany

301

22:46.207 --> 22:53.527
i w ogóle właśnie ten okres przed
wprowadzeniem stanu wojennego,

302

22:53.576 --> 22:55.707
czy to było totalne zaskoczenie?

303

22:55.756 --> 23:02.947
Znaczy tak, to
jest tak, ten temat istniał.

304

23:02.996 --> 23:07.023
Taka była nawet piosenka
"Wejda, nie wejda, wejda, nie wejda".

305

23:07.506 --> 23:11.911
Były te prowokacje,
były te najróżniejsze,

306

23:14.373 --> 23:18.532
wzmacniające napięcie akcje władzy.

307
23:20.231 --> 23:23.185
I o tym się rozmawiało.

308
23:23.234 --> 23:26.598
Ja pamiętam, jak byłem u siebie
w moich rodzinnych Brzezinach,

309
23:26.647 --> 23:32.429
spotkałem takiego bardzo szanowanego
przeze mnie nauczyciela na ulicy,

310
23:32.478 --> 23:36.176
pana profesora Pasia,
takiego nauczyciela niemieckiego,

311
23:36.225 --> 23:39.455
takiego filozofa, bardzo
ciekawego człowieka.

312
23:39.504 --> 23:44.626
I jak krótko: "Jak na studiach,
co na studiach?" i tak dalej,

313
23:44.675 --> 23:49.327
mówi: "Marek, ale słuchaj,
czy to się utrzyma?".

314
23:49.376 --> 23:52.790
Ja mu opowiedziałem
o tych zmianach, że to takie ciekawe,

315
23:52.838 --> 23:55.669
że to takie wspaniałe
są zainteresowania.

316
23:55.718 --> 23:57.573
"Marek - mówię -
czy to się utrzyma?".

317
23:57.622 --> 23:59.485
Ja pamiętam swoją odpowiedź.

318
23:59.534 --> 24:02.901

"Wie pan, mi się wydaje,
że jak będą chcieli,

319

24:02.950 --> 24:09.236
to to zniszcza, ale może się jakby
powstrzymają przed tym".

320

24:09.285 --> 24:14.267
To był taki nastrój, może z pewnością

321

24:14.316 --> 24:18.779
jacyś analitycy to wiedzieli,
że to po prostu dojrzewa,

322

24:18.828 --> 24:21.877
że to po prostu jest
kwestia tylko czasu.

323

24:21.926 --> 24:25.102
To nie ulega wątpliwości.
Ja do nich nie należałem.

324

24:26.971 --> 24:31.124
A świadomość tego, że to
może się szybko skończyć, była.

325

24:31.173 --> 24:36.044
To było. Tylko jak będzie, co będzie,
któż to wie, któż to może wiedzieć.

326

24:36.093 --> 24:41.225
Tak to było.
I nadszedł ten czas.

327

24:41.274 --> 24:47.553
Przyszedł ten czas, kiedy władza
komunistyczna uznała,

328

24:47.602 --> 24:49.732
że to jest moment na uderzenie.

329

24:49.781 --> 24:56.432
13 grudnia. 13 grudnia.
To pamiętam, rano się obudziłem,

330

24:56.481 --> 25:01.092

ktoś mówi "Ty, słuchaj, Jaruzelski
w telewizji, co tu się dzieje?".

331

25:01.141 --> 25:05.365
Słucham, kurczę, nic nie rozumiem,
co on tam bełkocze?.

332

25:06.308 --> 25:09.649
Zaczęliśmy tam jeździć,
byliśmy pod regionem,

333

25:09.698 --> 25:12.570
podjechałem do brata,
pod regionem Mazowsze.

334

25:12.619 --> 25:17.906
Tam kipisz, ci działacze
jeszcze w nocy opowiadają,

335

25:17.955 --> 25:20.691
że w nocy weszła milicja.

336

25:21.216 --> 25:24.001
Coś zabrali, coś potłukli,
już ich teraz nie ma.

337

25:24.050 --> 25:27.389
Wydawali tam te książki, tę bibułę,

338

25:27.438 --> 25:33.519
która tam jeszcze była,
jakieś plakaty, jakieś naklejki.

339

25:34.049 --> 25:39.028
Mam zresztą jeszcze kilka z nich,
tylko są w moim rodzinnym domu.

340

25:40.304 --> 25:44.530
I wówczas z koleżką,
jednym z koleżków

341

25:44.579 --> 25:49.093
podjechaliśmy na polibudę
do nas, do gmachu centralnego.

342

25:49.142 --> 25:52.098

Mówimy, że trzeba coś
organizować, trzeba coś robić.

343

25:52.147 --> 25:56.769
Nie możemy tak po prostu
sobie przyjąć to do wiadomości.

344

25:56.818 --> 25:59.332
Natomiast tam już była
bardzo napięta atmosfera.

345

25:59.381 --> 26:04.762
My byliśmy ze śpiworami,
my byliśmy przygotowani

346

26:04.811 --> 26:08.116
do jakiegoś strajku, żeby tam zostać.

347

26:08.165 --> 26:12.365
Natomiast zapadła decyzja
po jakichś tam dyskusjach,

348

26:12.414 --> 26:16.167
rozważaniach i tak
dalej, że nie będzie

349

26:16.216 --> 26:18.964
tego strajku na politechnice.

350

26:19.013 --> 26:25.512
Natomiast nawiązaliśmy
kontakty i jeszcze przez kilka dni

351

26:25.561 --> 26:27.781
kręciliśmy się razem z kolegą,

352

26:27.830 --> 26:31.810
wysłani byliśmy jako
kurierzy do zakładów,

353

26:31.859 --> 26:35.287
żeby zorientować, co się,
gdzie dzieje.

354

26:35.336 --> 26:40.074
I te informacje przynosiliśmy

do, nawet powiem,

355

26:40.123 --> 26:44.643

nie wiem, do kogo w tej chwili.
Do jakiegoś starszego studenta,

356

26:44.692 --> 26:50.221

prawdopodobnie z NYS-u,
którego wówczas poznaliśmy.

357

26:50.270 --> 26:54.669

A w drugą stronę też będąc w tych
zakładach, ja byłem między innymi

358

26:54.718 --> 27:00.107

w Ursusie, w zakładach
Świerczewskiego i na Żeraniu.

359

27:01.287 --> 27:03.725

Z kolei tam rozmawialiśmy
ze strajkującymi,

360

27:03.774 --> 27:07.663

przenosiliśmy od nich
informacje do rodzin,

361

27:07.712 --> 27:10.389

że są, że są, żeby się nie martwili.

362

27:10.438 --> 27:14.907

Jakieś takie, czasami jakąś
karteczkę, czasami informację ustną.

363

27:14.956 --> 27:17.392

Natomiast to się szybko skończyło

364

27:17.441 --> 27:21.613

z tego powodu, że studenteria
została rozpędzona.

365

27:23.436 --> 27:27.354

W jakimś momencie
należało opuścić akademiki

366

27:28.415 --> 27:34.758

i prawdopodobnie to było bardzo,

bardzo niedługo po 13 grudnia.

367

27:34.807 --> 27:38.841

Z tego względu,
że pamiętam, że 16 grudnia

368

27:38.890 --> 27:42.061

już byłem w swoim
rodzinnym domu wieczorem.

369

27:42.110 --> 27:46.454

Wieczorem.
No bo słyszałem, widziałem,

370

27:46.503 --> 27:52.971

co mnie zmroziło, tę informację,
że zamordowano górników w Wujku [w kopalni "Wujek"].

371

27:53.951 --> 27:56.715

To było straszne.

372

27:56.764 --> 28:01.322

To było straszne i to już było jasne,
że oni się nie cofną przed niczym.

373

28:01.371 --> 28:03.494

To było wtedy jasne, tak.

374

28:03.543 --> 28:08.780

Wróciliśmy, wróciliśmy na studia

375

28:09.540 --> 28:13.543

jakoś tak, powiem szczerze,
że tak dokładnie nie pamiętam,

376

28:13.592 --> 28:15.399

ale to musiało być jakoś w styczniu

377

28:15.448 --> 28:20.616

albo w lutym następnego
roku, czyli roku 1982.

378

28:20.665 --> 28:25.023

I od razu zaczęliśmy
krażyć, szukać kontaktów,

379

28:25.072 --> 28:28.262
od razu zaczęliśmy dyskutować.

380

28:28.311 --> 28:32.607
Okazało się, że bardzo wielu
ludzi się, chociaż wydawało nam się,

381

28:32.656 --> 28:36.353
że będzie to oczywiste,
że stworzymy coś razem,

382

28:36.402 --> 28:39.076
bardzo wielu ludzi się wycofywało.

383

28:39.125 --> 28:40.891
Natomiast z jednym z kolegów,

384

28:40.940 --> 28:44.692
z późniejszym moim
długim współpracownikiem,

385

28:44.741 --> 28:47.995
Zbyszkiem Hurlakiem,
już uzgodniliśmy,

386

28:48.044 --> 28:53.803
że okej, jest nas
dwóch, to coś, działamy.

387

28:53.852 --> 28:58.559
A jak była atmosfera
właśnie w akademiku?

388

28:58.608 --> 29:02.479
- Po stanie wojennym?
- W czasie właśnie.

389

29:02.528 --> 29:07.055
Znaczący tak, atmosfera w akademiku

390

29:07.104 --> 29:12.867
była generalnie zawsze taka fajna,

391

29:12.916 --> 29:15.662
to było nasze środowisko,

to było nasze środowisko,

392

29:15.711 --> 29:18.990

my tam ze wszystkimi
sobie rozmawialiśmy,

393

29:19.039 --> 29:21.355

za bardzo się nikt
z poglądami nie krył.

394

29:22.452 --> 29:26.952

Pamiętam, bo to był Akademik
Dąb Studencki Ustronie,

395

29:27.540 --> 29:32.555

pamiętam, że w czasie
tego karnawału Solidarności,

396

29:32.604 --> 29:36.396

super koncert, na którym nie byłem,

397

29:36.445 --> 29:39.592

Kaczmarzkiego,
Gintrowskiego i Łapińskiego,

398

29:39.641 --> 29:41.304

ale dowiedziałem się
o nim post factum

399

29:41.353 --> 29:43.898

i później słuchaliśmy
tego na okrągło.

400

29:46.392 --> 29:51.812

Tak że ten, i w tym naszym
środowisku towarzyskim

401

29:52.410 --> 29:56.317

absolutne było odrzucenie tego,

402

29:56.366 --> 29:58.983

absolutne,
krytyka to za mało powiedziane.

403

29:59.132 --> 30:02.989

Skierował nas dość szybko do kolegi,

404

30:03.038 --> 30:06.403

którego wcześniej nie znaleźliśmy,
Wiktora Świercza

405

30:06.452 --> 30:09.765

i tak powstała pierwsza ekipa nasza,

406

30:09.814 --> 30:16.099

pierwsza nasza ekipa, Wiktor Świercz,
później szef grupy Waldeczków,

407

30:16.537 --> 30:20.511

my we dwóch, Jędrus Kalata,

408

30:21.817 --> 30:25.058

taki Jurek Andrzejuk
i jeszcze jeden kolega,

409

30:25.107 --> 30:27.415

którego już zapomniałem,
jak on się nazywa,

410

30:27.464 --> 30:29.904

bo on później dość szybko odskoczył.

411

30:29.953 --> 30:33.632

To była nasza
pierwsza paczka i w tej,

412

30:33.681 --> 30:39.038

już w tym gronie,

413

30:39.087 --> 30:42.215

to najpierw były podejmowane
różne takie proste działania,

414

30:42.264 --> 30:45.615

gdzieś ktoś tam dostarczył,
przeważnie Witek,

415

30:45.664 --> 30:48.603

jakieś gazety,
się to rozprawdzało i tak dalej.

416

30:48.652 --> 30:53.615
Natomiast pierwszą akcją,
którą już klasyfikuję

417
30:53.664 --> 31:02.029
jako akcję Grup Oporu Solidarni, to
jest właśnie rzucanie ulotek przed,

418
31:03.092 --> 31:05.288
w ramach przygotowania
do manifestacji

419
31:05.337 --> 31:07.429
pierwszo- i trzeciomajowych,

420
31:07.478 --> 31:10.227
czyli to musiało być
w drugiej połowie kwietnia.

421
31:10.276 --> 31:14.598
W drugiej połowie kwietnia
rzucaliśmy pierwsze ulotki.

422
31:16.257 --> 31:22.587
Później okazało się, że jakby grupy,

423
31:24.088 --> 31:27.702
to rzucanie ulotek to jest
jakby pewna specjalizacja

424
31:27.751 --> 31:34.054
Grup Oporu Solidarni i najbardziej
masowa działalność,

425
31:34.103 --> 31:38.995
tak, a pierwsze ulotki
rzuciliśmy wówczas.

426
31:39.590 --> 31:41.471
Witek miał też wiele
innych kontaktów,

427
31:41.520 --> 31:43.922
bo on był starym NYS-owcem

428
31:44.494 --> 31:50.829

i też od samego początku
albo może trochę później

429

31:51.417 --> 31:56.750
było w tej naszej ekipce
jeszcze parę osób z Warszawy,

430

31:56.799 --> 32:03.981
które mniej znaliśmy, ale dwóch
chłopaków jakby poznaliśmy.

431

32:04.537 --> 32:09.624
Był to Rysiek Nachiło
i Staszek Cegliński.

432

32:09.673 --> 32:13.058
Wszyscy byliśmy
z Wydziału Inżynierii Lądowej,

433

32:13.107 --> 32:16.835
czyli z naszego wydziału,
z naszej lądówki tak zwanej.

434

32:16.884 --> 32:19.820
Wszyscy studenci lądówki.

435

32:22.636 --> 32:32.772
Nastąpił później bardzo taki,
bardzo intensywny okres działalności,

436

32:33.413 --> 32:39.029
bo rok 1982 to był
rokiem wielu manifestacji,

437

32:39.078 --> 32:42.703
protestów i te pierwszomajowe,

438

32:42.752 --> 32:47.523
później 31 sierpnia
na rocznicę Solidarności

439

32:47.572 --> 32:51.934
i później jeszcze tam
czy 11 listopada, czy inne,

440

32:51.983 --> 32:54.087

czy na 13 grudnia.

441

32:54.136 --> 32:58.134
To był okres niezwykle
intensywnego ulotkowania.

442

32:58.183 --> 33:01.564
Ja wtedy znałem
tylko tę naszą ekipkę,

443

33:01.613 --> 33:06.140
niedużą, ale równoległe
powstawały inne.

444

33:06.860 --> 33:09.900
Równoległe powstawały inne grupy

445

33:11.546 --> 33:18.023
i później okazało się,
że to jest jedna...,

446

33:18.839 --> 33:21.974
Grupy Opory Solidarni,
to jedna z mocniejszych

447

33:22.023 --> 33:25.601
organizacji konspiracyjnych
w Warszawie.

448

33:27.187 --> 33:31.596
Tak mi się dzisiaj wydaje
przynajmniej, tak bym to oceniał,

449

33:31.645 --> 33:35.090
znając te sprawy, bo dużo
na ten temat czytam.

450

33:35.139 --> 33:39.825
Czyli ten 1982 rok.
Przechodzę troszeczkę

451

33:39.874 --> 33:45.630
do grup oporu Solidarni,
choć powiem tak,

452

33:46.673 --> 33:52.834

właściwie w większości
czasu mojej działalności

453

33:52.883 --> 33:57.175
w Grupach Oporu Solidarni
miałem głównie kontakty

454

33:57.224 --> 34:00.287
właśnie z tą naszą ekipą, Waldeczków.

455

34:00.336 --> 34:04.342
Znaczący określenie grupa
Waldeczków powstała później.

456

34:04.391 --> 34:06.867
Najpierw była grupa Waldka.

457

34:06.916 --> 34:16.623
Później się okazało, że drugi
szef też przyjął pseudonim Waldek,

458

34:17.092 --> 34:22.496
no i z tego, stąd grupa
Waldeczków, ta nasza ekipa.

459

34:22.887 --> 34:28.164
Czyli wiedzieliśmy,

460

34:28.213 --> 34:31.095
że jesteśmy w czymś dużym
już, w czymś dużym,

461

34:31.144 --> 34:37.765
choć zaledwie
część rzeczy się znało.

462

34:37.814 --> 34:41.922
Zaledwie część. No takie były zasady,
to była konspiracja.

463

34:41.971 --> 34:43.954
Wiedzieliśmy, że jesteśmy
w czymś dużym.

464

34:44.003 --> 34:47.396
Czasami niektóre wiadomości,
które do nas docierały,

465

34:47.445 --> 34:50.566
były aż nieprawdopodobne,

466

34:50.615 --> 34:53.642
co do działalności
naszej ekipy całościowej,

467

34:53.691 --> 34:56.040
całości Grup Oporu Solidarni,
jeszcze ja na przykład

468

34:56.089 --> 34:58.317
długo nie wierzyłem
w niektóre rzeczy.

469

34:58.366 --> 35:01.964
A na przykład mi w swoim
czasie Witek powiedział:

470

35:02.013 --> 35:05.443
"Słuchaj, jakbyś miał jakieś tematy,
to jest taka ekipa,

471

35:05.492 --> 35:08.843
"legalizacja" u nas,
każde dokumenty zrobią,

472

35:08.892 --> 35:13.214
podrobą, dowody osobiste,
paszporty, co chcesz.

473

35:13.263 --> 35:15.640
I nie wierzyłem w to.

474

35:15.689 --> 35:18.722
Nie wierzyłem w to, a później
się okazało, że to prawda.

475

35:18.771 --> 35:20.211
Ja myślałem, że to jest bajer,

476

35:20.260 --> 35:23.670
no bo takiego trochę
podróżowania spraw,

477

35:23.719 --> 35:28.568
takiej troszeczkę
woltyżerki różnego rodzaju,

478

35:28.617 --> 35:30.826
to też nie brakowało
w tym środowisku.

479

35:30.875 --> 35:33.598
I nie jeden tam bajer
był sprzedawany.

480

35:33.647 --> 35:37.664
I w związku z tym
na przykład taka sprawa,

481

35:37.713 --> 35:39.545
a ta sekcja "legalizacji" była.

482

35:39.594 --> 35:41.080
No dzisiaj to wiem,
znam tych ludzi,

483

35:41.129 --> 35:45.771
bo już się nikt nie ukrywa, tak?
Ona była.

484

35:45.820 --> 35:50.167
Także wiele rzeczy
wydawało się nieprawdopodobnych.

485

35:50.216 --> 35:53.917
Między innymi, tego na przykład
do dzisiaj nie sprawdziłem,

486

35:53.966 --> 35:57.703
bo jedna z ekip,
my w tym nie braliśmy udziału,

487

35:57.752 --> 36:01.430
zajmowała się karaniem kolaborantów.

488

36:01.479 --> 36:03.123
No tak się to mówiło.

489

36:03.172 --> 36:05.502
"Zasmradzanie" między innymi, tak.

490
36:05.551 --> 36:10.863
I właśnie opowiadano mi,
że "zasmradzali" między innymi

491
36:10.912 --> 36:17.805
tego kapitana Klossa,
czyli Mikulskiego, tego aktora.

492
36:17.854 --> 36:20.743
I on wyczuł coś, otworzył drzwi,

493
36:20.792 --> 36:24.288
no i zaczął tam, z łapami
skoczył do chłopaków,

494
36:24.337 --> 36:29.592
no i jak to mówili, dostał w zęby
i nakrył się nogami kapitan Kloss.

495
36:29.641 --> 36:31.944
Taka opowieść była mi sprzedana.

496
36:31.993 --> 36:36.279
Do dzisiaj nie wiem, czy to jest
prawda, czy to nie jest prawda.

497
36:36.328 --> 36:40.438
W każdym razie to,
że było "zasmradzanie"

498
36:41.127 --> 36:44.579
i kilka takich ciekawych, fajnych
akcji, to to jest jakby faktem.

499
36:44.628 --> 36:48.487
Na czym polegało to
właśnie, te akcje na czym polegały?

500
36:48.536 --> 36:50.647
- Które?
- "Zasmradzanie" właśnie.

501

36:50.696 --> 36:55.227
Znaczy, ja powiem tak,
ja w tym nie brałem udziału,

502
36:55.276 --> 36:58.229
z pewnością lepiej
opowiedzą, którzy brali.

503
36:58.278 --> 37:00.566
Natomiast oczywiście wiem,
na czym to polegało.

504
37:00.615 --> 37:07.168
Był wyprodukowany
silnie śmierdzący środek

505
37:07.217 --> 37:10.785
w takiej fiolce,
no i można było zasmrodzić

506
37:10.834 --> 37:16.782
jakiemś wyznaczonemu
z góry kolaborantowi,

507
37:16.831 --> 37:20.209
niech będzie,
że to jest kapitan Kloss,

508
37:20.258 --> 37:23.453
bo on należał do tych,
którzy wspierali reżim komunistyczny

509
37:23.502 --> 37:26.401
w tych działaniach stanu wojennego.

510
37:26.450 --> 37:28.585
I na przykład zasmrodzone mu były

511
37:28.634 --> 37:31.697
drzwi od mieszkania czy samochód.

512
37:31.746 --> 37:34.999
Albo była akcja zasmradzania
w Teatrze Syrena,

513
37:35.048 --> 37:37.195

taka najbardziej głośna.

514

37:37.244 --> 37:40.179
No ale to tak jak mówię,
niech to opowiedzą ci,

515

37:40.228 --> 37:42.425
którzy brali w tym udział.

516

37:42.474 --> 37:46.787
Także akurat nasza ekipa,
muszę powiedzieć,

517

37:46.836 --> 37:50.482
bo mówimy o grupach, tak,
Grupach Oporu Solidarni,

518

37:50.531 --> 37:53.029
to trzeba powiedzieć w tym momencie,

519

37:53.078 --> 37:58.914
że też była taka trochę
specjalizacja z różnych powodów,

520

37:58.963 --> 38:03.263
bo to czasami ktoś miał
pomysł, ktoś miał możliwości.

521

38:03.312 --> 38:10.882
W każdym razie w naszej ekipie
w tych rzeczach nie uczestniczyliśmy.

522

38:10.931 --> 38:14.773
One miały miejsce, były w zasadzie,

523

38:14.822 --> 38:17.660
wydaje mi się, że tylko
w 1982 i 1983 roku.

524

38:17.709 --> 38:21.332
Później już to
nie miało miejsca więcej.

525

38:21.381 --> 38:29.503
Tego typu akcje, temperatura
troszeczkę spadała, to napięcie.

526

38:30.817 --> 38:33.613
Później już takie akcje
nie były przeprowadzane,

527

38:33.662 --> 38:36.680
przynajmniej ja o nich nie wiem.

528

38:36.729 --> 38:41.464
Bo to też może być, że po prostu
nie wiem o tym nadal.

529

38:41.513 --> 38:48.924
Także ta specjalizacja
była i te różne grupy,

530

38:48.973 --> 38:51.995
a było ich kilkanaście,
które tworzyły razem coś,

531

38:52.044 --> 38:55.093
co się nazywało
Grupy Oporu Solidarni,

532

38:55.149 --> 38:57.212
właśnie miały swoją specyfikę

533

38:57.261 --> 39:03.491
i też zgodne to było
z zasadami konspiracji.

534

39:03.540 --> 39:06.206
Nie wiedziało się, co robią inni.

535

39:06.255 --> 39:10.249
To były też takie więzy
przyjacielskie często,

536

39:10.298 --> 39:14.844
bo tak się przeważnie to kończyło,

537

39:14.893 --> 39:18.158
z jednej strony i organizacyjne,
można tak powiedzieć.

538

39:18.207 --> 39:21.801

I to były przeważnie
nie za duże grupy,

539

39:21.850 --> 39:24.359

jeżeli chodzi o Waldeczków,

540

39:24.408 --> 39:27.703

to później po latach policzyliśmy,

541

39:27.752 --> 39:32.930

że to było coś tam

łącznie około 40 osób.

542

39:32.979 --> 39:34.929

Łącznie.

Nie w danym momencie,

543

39:34.978 --> 39:38.715

ale w całym czasie

tego działania Waldeczków.

544

39:39.185 --> 39:43.749

W Grupach Oporu

Solidarni, ja zajmowałem się

545

39:43.798 --> 39:46.660

największym stopniem ulotkowaniem.

Akcje ulotkowe.

546

39:46.709 --> 39:53.615

To było coś, co dzisiaj może

się wydawać śmieszne

547

39:53.664 --> 39:56.367

i niezrozumiałe nawet.

No to znaczy, ktoś wychodzi,

548

39:56.416 --> 39:59.687

rzuca ulotki, no na niego popatrz

jak na wariata, tak?

549

39:59.736 --> 40:03.334

A wtedy te ulotki były zbierane, tak?

One były zbierane.

550

40:03.383 --> 40:09.319
I istota sprawy polegała na tym,
że w tym samym czasie

551
40:09.368 --> 40:14.434
w centralnych punktach miasta
wychodziło kilkadziesiąt osób

552
40:14.483 --> 40:18.061
i wrzucane było w miasto,
powiedzmy sobie,

553
40:18.110 --> 40:22.853
według mojej dzisiejszej wiedzy
kilkadziesiąt do stu tysięcy ulotek.

554
40:22.902 --> 40:25.990
W ruchliwych miejscach.

555
40:26.039 --> 40:28.950
To było zbierane, to było
noszone, to było komentowane.

556
40:28.999 --> 40:31.412
To był taki przejaw
oporu z jednej strony,

557
40:31.461 --> 40:34.861
a z drugiej strony jakby
przekazywanie pewnych informacji.

558
40:34.910 --> 40:40.155
No bo tam były komunikaty,
powiedzmy sobie

559
40:40.204 --> 40:45.421
Regionalnej Komisji Wykonawczej
Solidarności, Regionu Mazowsze,

560
40:45.470 --> 40:49.673
albo tymczasowej Komisji
Koordynacyjnej Ogólnopolskiej

561
40:49.722 --> 40:52.565
tej organizacji
Solidarności, albo inne,

562

40:52.614 --> 40:56.413

bo tam było tych ulotek
różnych wiele, tak?

563

40:56.462 --> 41:01.209

Czyli to było coś takiego i taka
sytuacja się powtarzała, tak?

564

41:01.258 --> 41:05.984

My na przykład wychodziliśmy,
tak jak się mówiło,

565

41:06.033 --> 41:10.354

na akcje ulotkowe
w tym gorącym okresie,

566

41:10.403 --> 41:13.558

to co dwa, trzy dni
po prostu i na nowo,

567

41:13.607 --> 41:16.197

i na nowo, i w nowym miejscu, tak?

568

41:16.246 --> 41:19.262

- Bardzo fajnie było jak
milicja wtedy: "Nie zbierać,

569

41:19.311 --> 41:22.275

nie podnosić",
bo wiele razy to widziałem.

570

41:22.324 --> 41:25.513

-Tak.

- "Nie podnosić, nie zbierać".

571

41:25.562 --> 41:31.408

Tak. No tak, tak, tak było,
natomiast to powiem tak,

572

41:34.412 --> 41:37.066

później byłem naprawdę
już fachowcem w tym,

573

41:37.880 --> 41:40.731

bo nie każdy się do tego nadawał.

574

41:40.780 --> 41:44.777

Widocznie miałem do tego
jakiś spryt i nerwy odpowiednie,

575

41:44.826 --> 41:47.966

bo niektórzy się wycofywali,
nie byli w stanie tego robić, nie?

576

41:49.529 --> 41:55.201

Głównie rzucałem z ręki, to było
najefektywniejsze i najszybsze.

577

41:55.797 --> 41:58.931

I opowiem taką historyjkę,
jak z Jędrusem Kalatą

578

41:58.980 --> 42:04.127

poszliśmy właśnie gdzieś
w rejonie tych Domów Centrum [domy handlowe przy ul. Marszałkowskiej],

579

42:04.176 --> 42:06.746

nie wiem, czy one się dzisiaj
tak nazywają, chyba nie,

580

42:06.795 --> 42:11.400

ale w tym centralnym miejscu

581

42:11.449 --> 42:15.204

zawsze było tak, że jeden
rzuca, drugi obstawia,

582

42:15.253 --> 42:20.007

no i Jędrus miał rzucać tym
razem, a ja obstawiałem, nie?

583

42:20.056 --> 42:25.338

I ja od niego tam, powiedzmy
sobie, tam kilka metrów,

584

42:25.387 --> 42:28.490

jesteśmy w tłumie,
bo to idzie tam tym chodnikiem

585

42:28.539 --> 42:30.642

mnóstwo ludzi, Jędrus rzuca

586

42:30.691 --> 42:35.528

i nagle po prostu rzucają się
na niego goście, jacyś dwaj.

587

42:36.669 --> 42:39.787

I on na tym, tu miał taką torbę,

588

42:39.844 --> 42:42.117

z której wyjął te ulotki

589

42:42.169 --> 42:44.913

i ten jeden go łapie
on tak za tę torbę i patrzy,

590

42:44.962 --> 42:48.488

ta torba się zsunęła,
a Jędrus tylko po prostu

591

42:48.537 --> 42:52.763

jak pies Huckleberry,
po prostu wyskoczył na samochód,

592

42:52.812 --> 42:55.935

bach, na ulicę
i odstawił ich błyskawicznie.

593

42:55.987 --> 42:58.806

A ci goście tak tylko
próbowali za nim biec,

594

42:58.855 --> 43:02.954

a on znowu w ludzi
wbiegł i zniknął, nie?

595

43:03.003 --> 43:06.475

Ja wtedy sobie uświadomiłem, kurde,

596

43:06.524 --> 43:09.423

że w tej torbie, to była moja torba,

597

43:09.472 --> 43:13.667

jest mój zeszyt, bo to wszystko
się robiło przecież w ogniu,

598

43:13.716 --> 43:21.533

się szło zaraz na zajęcia, nie?
I tam był mój zeszyt, podpisany.

599

43:22.487 --> 43:28.137
I tak, kurcze, patrzę
na tych gości z daleka,

600

43:28.186 --> 43:30.450
a oni podeszli
do takiej witryny, nie?

601

43:30.499 --> 43:36.981
Do takiej witryny wystawowej

602

43:37.030 --> 43:40.537
i tak nie patrzę na nich,
idę sobie razem z ludźmi,

603

43:40.586 --> 43:44.275
tak tylko zerknąłem, kurcze,
patrzę, nie mają tej torby.

604

43:44.324 --> 43:48.470
Oni musieli też pobiec,
ta torba..., i ktoś ją złapał.

605

43:48.519 --> 43:51.090
I ktoś ją złapał.
Tak mi się upiekło,

606

43:51.139 --> 43:54.624
najpierw się upiekło Jędrusiowi,
bo jakby go chapnęli,

607

43:54.673 --> 43:57.503
to z pewnością
nie byłoby mu przyjemnie,

608

43:57.552 --> 44:03.167
a później się upiekło mi,
bo moja torba również się uratowała,

609

44:03.216 --> 44:05.524
poszła gdzieś indziej,
moja mama się pytała,

610

44:05.573 --> 44:11.185
"No, a gdzie Ty masz tę torbę?"
- "Chyba w akademiku została, wiesz?"

611
44:11.234 --> 44:14.524
Takie to historie.

612
44:14.573 --> 44:17.271
Okazało się później,
że dzień wcześniej

613
44:17.320 --> 44:20.326
w tym samym miejscu wybrała
sobie inna ekipa do rzucania

614
44:20.375 --> 44:23.057
i zastawili tam pułapkę skurczybyki.

615
44:23.106 --> 44:27.133
Mało brakowało, byśmy
tam wpadli, w tę pułapkę.

616
44:27.182 --> 44:31.374
Jakby pan mógł opowiedzieć,
bo były w ogóle różne techniki, tak?

617
44:31.423 --> 44:35.691
Technika z ręki, lontem,
technika "na sikorkę".

618
44:35.740 --> 44:39.534
Jak te techniki, czym
one się charakteryzowały?

619
44:39.583 --> 44:45.190
Znaczący powiem tak,
ja ulotkowałem trzema technikami.

620
44:47.335 --> 44:49.341
Najbardziej preferowałem z ręki,

621
44:49.390 --> 44:53.808
bo to była najszybsza
i najskuteczniejsza.

622
44:53.857 --> 44:58.739

Natomiast z lontem
też trochę rzucałem,

623
44:58.788 --> 45:00.421
to znaczy ustawiałem
to rzucanie z lontem.

624
45:00.849 --> 45:03.854
Właśnie trzeba było
znaleźć odpowiednie miejsce,

625
45:03.910 --> 45:10.916
gdzie okno wychodziło na ruchliwe
jakieś czy skrzyżowanie, czy trotuar.

626
45:11.503 --> 45:15.935
Ulotki związane żyłką.
Do żyłki podczepiony loncik.

627
45:15.984 --> 45:19.451
Loncik się podpalał,
on się palił powiedzmy 3 minuty.

628
45:19.500 --> 45:24.285
Wywieszony z okienka i jak
on to z odpowiedniej wysokości,

629
45:24.334 --> 45:26.059
to w pewnym momencie to
się rozsypywało

630
45:26.108 --> 45:27.862
w taki pióropusz i opadało na lód.

631
45:28.518 --> 45:31.015
Pamiętam takie jedno ulotkowanie.

632
45:31.064 --> 45:34.565
To była taka komfortowa,
można powiedzieć, metoda.

633
45:34.614 --> 45:39.740
Bo z ręki to już była taka
adrenalina, taka komfortowa metoda.

634
45:39.789 --> 45:43.625

Ja jej nie stosowałem później,
bo po prostu za dużo zachodu było.

635

45:43.674 --> 45:45.948
Bo trzeba było znaleźć miejsce.

636

45:45.997 --> 45:50.892
Za bardzo powtórzyć w tym
samym miejscu mogło być ryzykowne.

637

45:51.919 --> 45:54.487
Znalezienie odpowiedniego
miejsca nie było takie proste,

638

45:54.536 --> 46:00.491
to wymagało czasu. A tak z ręki idziesz
wśród ludzi- bach i już znikasz.

639

46:00.921 --> 46:05.201
Także raz pamiętam właśnie
na Grójeckiej,

640

46:05.250 --> 46:07.205
niedaleko placu Zawiszy,

641

46:07.254 --> 46:13.754
właśnie z tym lontem
ustawiłem paczkę.

642

46:14.012 --> 46:17.692
Zszedłem sobie
najpierw trochę szybciej,

643

46:17.741 --> 46:22.003
żeby zniknąć z tego miejsca.
Później już wolno.

644

46:22.052 --> 46:25.049
Przeszedłem na drugą stronę i właśnie
sobie obserwowałem spokojnie.

645

46:25.098 --> 46:26.528
To też jest ten komfort.

646

46:26.577 --> 46:30.974
Bo tak to od razu

zrywka i trzeba znikać.

647

46:31.023 --> 46:33.686

No i właśnie rozsypały się
te pióropusze.

648

46:33.735 --> 46:37.673

Ja sobie z drugiej strony patrzę.
Zbierają ludzie. No, fajnie, fajnie.

649

46:37.722 --> 46:41.192

Małe konspiracyjne przyjemności,
można tak powiedzieć.

650

46:41.922 --> 46:45.828

A trzecia technika,
którą raz stosowałem,

651

46:46.607 --> 46:48.997

to było z tak zwanych wyrzutników.

652

46:50.588 --> 46:56.622

Rura, taka zaślepka,
ładunek wybuchowy.

653

46:56.671 --> 46:59.939

U nas produkowaliśmy,
znaczy ja nie produkowałem,

654

46:59.988 --> 47:01.675

ale w grupach było produkowane.

655

47:01.724 --> 47:05.104

Z innymi to grupa Rzewuskiego,

656

47:05.153 --> 47:09.814

Piotrusia Rzewuskiego
produkowała te ładunki.

657

47:09.863 --> 47:15.261

Nadmanganian potasu i sproszkowane
aluminium w odpowiedniej proporcji.

658

47:15.310 --> 47:20.850

I później tam zapłon,
od góry włożone ulotki.

659

47:21.695 --> 47:24.543

W odpowiednim miejscu to umieszczone.

660

47:24.592 --> 47:28.272

Huk. Wszyscy patrzy, co się dzieje.

Czy to wojna, czy to co?

661

47:28.321 --> 47:29.571

A to rozwiewa ulotki.

662

47:30.264 --> 47:34.146

Brałem tylko raz

w takiej akcji udział.

663

47:34.195 --> 47:36.536

Była to akcja wyjazdowa we Wrocławiu.

664

47:37.417 --> 47:41.587

No to powiem szczerze,

to już było później, tak.

665

47:41.636 --> 47:47.167

To już było później, to już musiał

być, to można byłoby sprawdzić,

666

47:47.216 --> 47:50.889

ale w tej chwili nie pamiętam,

musiał to być jakiś 1985 rok.

667

47:51.566 --> 47:55.716

To była akcja wyjazdowa,

lecieliśmy z ekipą Waldeczków.

668

47:55.765 --> 48:04.887

Wtedy już szefem był Wojtek

Nachilo, bo Witek miał dwie wpadki.

669

48:04.936 --> 48:08.638

Po pierwszej wpadce

wrócił do działalności,

670

48:08.687 --> 48:12.401

a po drugiej trochę się wycofał.

671

48:12.450 --> 48:14.631
Trochę, mówię, on mówił,
że w ogóle się wycofał,

672

48:14.695 --> 48:16.696
ale to nie była prawda,
bo później okazało się,

673

48:16.745 --> 48:19.916
że przeskoczył do innych rzeczy,
tylko już nie chciał o tym mówić.

674

48:19.965 --> 48:23.838
Tak że, ale w każdym
razie z tego ulotkowania,

675

48:23.887 --> 48:26.295
z tych takich ostrzejszych
akcji się wycofał.

676

48:26.344 --> 48:28.093
I jakby dowództwo przejął

677

48:28.684 --> 48:33.297
chłopak z Warszawy,
brat tego Ryśka Nachiło,

678

48:33.346 --> 48:38.050
o którym mówiłem, że był
członkiem tej naszej pierwszej ekipy.

679

48:38.099 --> 48:45.677
I nakręcił jeszcze,
już wcześniej, tak,

680

48:47.721 --> 48:49.852
dużą ekipę młodych ludzi.

681

48:49.901 --> 48:52.909
Znacznie młodszych, ja już
byłem starcem dla nich prawie,

682

48:52.958 --> 48:56.330
bo to byli licealiści, a ja byłem
na drugim czy trzecim roku studiów,

683

48:56.379 --> 48:58.317
to już byłem w ogóle gość jakiś,

684
48:58.366 --> 49:00.414
starszy gość, można powiedzieć,

685
49:01.250 --> 49:02.680
to były młode chłopaki.

686
49:02.729 --> 49:09.067
No i Wojtek między innymi też mnie
zaprosił do tej akcji wyjazdowej.

687
49:11.067 --> 49:13.598
Od nas musiało być kilkanaście osób,

688
49:13.647 --> 49:18.912
jechaliśmy już z tymi
wyrzutnikami w torbach.

689
49:18.961 --> 49:20.551
Wiadomo było, gdzie mamy to ustawić,

690
49:20.600 --> 49:22.700
tak niedaleko dworca
głównego we Wrocławiu

691
49:22.749 --> 49:26.645
ustawiliśmy się,
to też jak zawsze po dwóch.

692
49:27.881 --> 49:31.388
Te wyrzutniki, było ich kilkanaście,

693
49:31.437 --> 49:34.700
z tego co później, ja wiem,
z jakichś tam opowiadań i raportów,

694
49:34.749 --> 49:38.585
to że chyba trzy nie odpaliły,
reszta odpaliła, była zapewne...

695
49:38.838 --> 49:42.615
To też fajna historia jest
z tym związana. Po latach siedzimy,

696

49:42.664 --> 49:47.023
gadamy z tymi chłopakami od "Nordyka",
czyli Piotra Rzewuskiego,

697

49:48.141 --> 49:51.036
no i mówimy, że robiliśmy
tę akcję wrocławską,

698

49:51.085 --> 49:56.104
a oni mówią, zaraz,
zaraz, to my robiliśmy.

699

49:58.054 --> 50:00.530
I mało brakowało,
byśmy się za czuby złapali,

700

50:02.179 --> 50:05.079
było to wkurzające,
bo przecież my wiedzieliśmy,

701

50:05.128 --> 50:07.118
że robiliśmy, ale oni też wiedzieli.

702

50:07.167 --> 50:10.335
Okazało się, że dwie
równoległe ekipy robiły to,

703

50:10.384 --> 50:14.430
nie wiedząc o sobie, w nieco
różnych miejscach, ale we Wrocławiu.

704

50:15.697 --> 50:20.716
Natomiast to dowiedzieliśmy się
z raportu Tadeusza,

705

50:21.208 --> 50:24.624
z raportu Tadeusza,
do którego dotarliśmy po latach

706

50:24.673 --> 50:28.384
i okazało się, że

707

50:29.900 --> 50:32.819
Wydział VI Departamentu II
wiedział o tej akcji,

708

50:32.868 --> 50:37.702
przed akcją, nie sprzedał
tego lokalnej esbecji

709

50:39.179 --> 50:44.520
i my zrobiliśmy akcję i wróciliśmy.
I teraz jest pytanie,

710

50:46.270 --> 50:49.923
co tu było grane, o co tu
chodziło, tak, to jest zagadka.

711

50:49.972 --> 50:53.601
To jest zagadka.
Dlaczego taka akcja,

712

50:53.650 --> 50:57.106
o której oni wiedzieli, głośna akcja,

713

50:57.155 --> 51:00.251
zresztą Waldeczki, Waldeczki zrobili,

714

51:00.955 --> 51:02.813
już beze mnie, nie zostałem
zaproszony, nie pamiętam

715

51:02.862 --> 51:07.038
czy wcześniej czy później,
ale taką samą akcję w Katowicach.

716

51:08.507 --> 51:11.795
I to już była chyba
tylko ta ekipa z Warszawy,

717

51:11.844 --> 51:17.120
bo wtedy, gdyby
ktokolwiek był zaproszony

718

51:17.169 --> 51:19.089
z tej naszej ekipki babilońskiej...

719

51:19.397 --> 51:21.931
W każdym razie my
uczestniczyliśmy w dwóch takich.

720

51:21.980 --> 51:24.862
Jedna to była wrocławska
i jak się okazało,

721
51:24.911 --> 51:29.775
również we Wrocławiu
była równoległe inna ekipa,

722
51:30.300 --> 51:34.571
Piotra "Nordyka", Piotra Rzewuskiego,
pseudonim "Nordyk".

723
51:35.176 --> 51:41.056
A te Katowice, no to powiem tak, też
nie byłem tam, nie chcę opowiadać,

724
51:41.105 --> 51:44.766
w każdym razie w Katowicach
na pewno też byli Waldeczki,

725
51:44.815 --> 51:49.431
być może jeszcze też znowu ktoś
inny, już się okaże, tego nie wiem.

726
51:49.480 --> 51:53.352
W każdym razie o tej akcji
katowickiej to było bardzo głośno,

727
51:53.401 --> 51:58.609
bo o tamtej to musieli
wiedzieć lokalnie wszyscy,

728
51:58.658 --> 52:01.682
bo to było bardzo
takie spektakularne.

729
52:01.731 --> 52:05.132
Natomiast to było nagłośnione
przez media komunistyczne,

730
52:07.017 --> 52:11.856
jakby była takim pretekstem do ataku
na podziemne struktury Solidarności.

731
52:12.247 --> 52:15.815
Wracam do tych metod ulotkowania.

732

52:15.864 --> 52:19.037

Innych nie stosowałem,
oczywiście słyszałem,

733

52:19.086 --> 52:26.137

to ten Zbigniew Bujak
w tej publikacji "Konspira",

734

52:26.186 --> 52:30.207

którą tu mam ze sobą,
to jest reprint wykonany

735

52:30.256 --> 52:33.270

przez nas, przez
naszą ekipę babilońską,

736

52:33.319 --> 52:37.956

no bo oryginały to były tam
wydane przez inne wydawnictwa.

737

52:40.086 --> 52:45.855

Zbigniew Bujak tam opisuje te metody,
"na sikorkę", "na Marlboro".

738

52:45.928 --> 52:48.471

"Marlboro" to jest właściwie
modyfikacja tego [z lontem]...

739

52:48.520 --> 52:51.253

Samo [się] paliło, nie trzeba było
wciągać tego dymu,

740

52:51.302 --> 52:55.823

żeby ono się paliło i dochodził
ten żar do żyłki i przepalał.

741

52:57.066 --> 53:02.123

W tym momencie, tak jak
mówię, nie ma się co oszukiwać.

742

53:02.172 --> 53:05.092

Najbardziej masowa metoda
to było rzucanie z ręki

743

53:05.141 --> 53:07.407

i ona była najskuteczniejsza.

744

53:07.456 --> 53:10.921

Z tymi wyrzutnikami też
to jednak trochę mogło być

745

53:10.970 --> 53:13.838

niebezpieczne, było niebezpieczne.

746

53:15.557 --> 53:18.276

Notabene zresztą doprowadziło
do wybuchu przy produkcji

747

53:18.325 --> 53:24.021

tych ładunków wybuchowych.
Jeden chłopak się poparzył.

748

53:26.999 --> 53:31.917

Było to spektakularne,
ale w końcu z tego się wycofaliśmy.

749

53:31.966 --> 53:34.573

Ja osobiście brałem tylko i wyłącznie

750

53:34.622 --> 53:39.861

raz w takiej akcji
z tymi wyrzutnikami.

751

53:40.354 --> 53:45.977

Tak że tutaj ulotkowanie,
ulotkowanie,

752

53:46.026 --> 53:51.035

jedna ze spraw, która może
wyróżniać Grupy Oporu,

753

53:51.091 --> 53:53.948

choć oczywiście ulotkowali
wszyscy tam, taki czy inny sposób,

754

53:54.106 --> 53:57.027

na dużą skalę.
To jest też ta różnica,

755

53:57.076 --> 53:59.606

my jako... - grupa Waldeczków.

756

53:59.655 --> 54:02.515

Ja mówię w tej chwili
już o całych grupach.

757

54:02.564 --> 54:04.844

Grupa Waldeczków oczywiście też.

758

54:04.893 --> 54:08.585

Bo rzucały ulotki to były
przez praktycznie wszystkie ekipy.